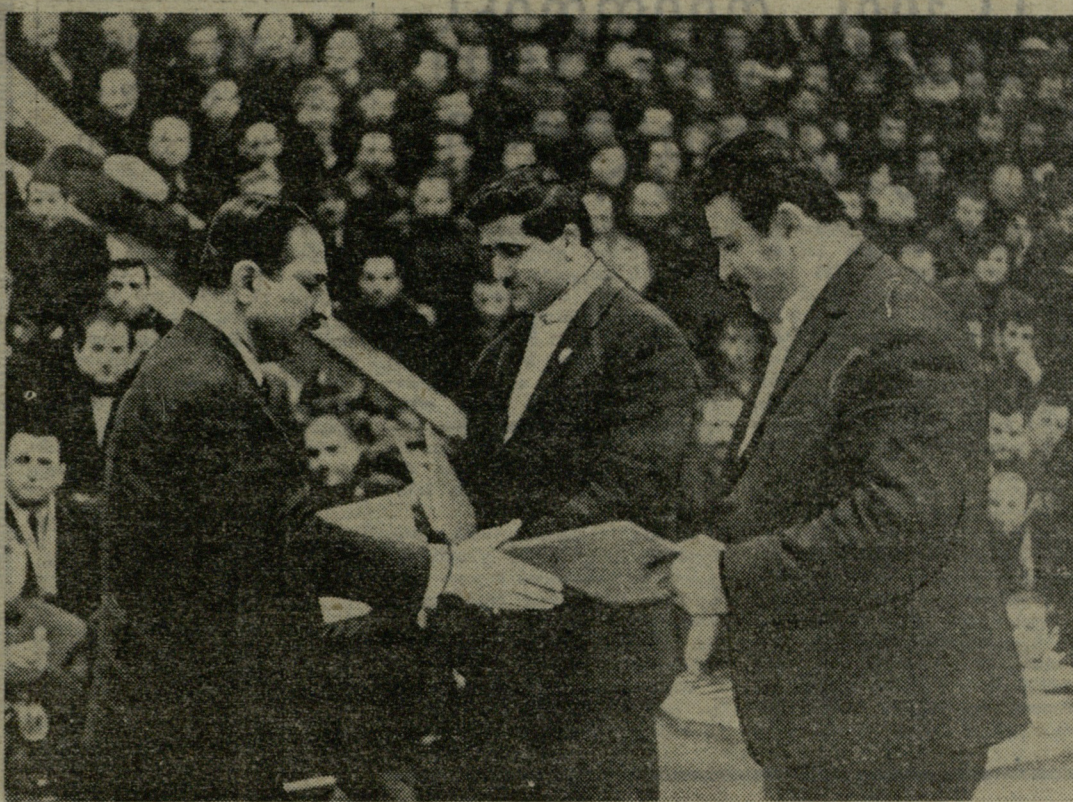

ლელო

საქ. სსრ მინისტრთა სახალხო განათლების, სპორტისა და ჯანდაცვის განკარგულების მინისტრის და პროფკავშირის სახალხო განათლების განყოფილების საბავშვო სკოლის ორგანო
ЛЕЛО Орган Комитета по физической культуре и спорту при Совете Министров ГССР и республиканского Совета профсоюзов

ზავეთი გამოცემა 1974 წლის 13 აპრილიდან

შაჰი განზორებისა

ორივემ საინტერესო სპორტული გზა განვილა, სანამ საყოველთაო სიყვარულსა და პატივისცემას მოიხვეჭდნენ. ეს გზა, რა თქმა უნდა, მუდამ ია-გარდით არ იყო მოწყობილი, მაგრამ მათი გეგმარით ბუნება, მათი რიგის ნებისყოფა და თავდადება ღირსეულად უმჯობესებდა სირთულეებს.

ორი ანზორის სპორტული ბიოგრაფიის თავფურცელი მჭიდროდა დაკავშირებული ჩვენს ქვეყანაში სახალხო სპორტის განვითარებისათვის. ეს უნდა განვიხილოთ უფრო დეტალურად. ახლა სწავრობით სკადებს და ყველაფერ წარმატებას განაწილებს. ასე გაიციოთ სპორტულმა სამყარომ ორი უბადლო სამსახური, თავისუფალი სტილის მოტივადვე, ძიუდოს ოსტატი. ასე შევიდა ანზორ კეკელიძის და ანზორ ჯაფარიძის სახელები დიდი სპორტის ისტორიაში, შევიდა და სასამუდამოდ დამკვიდრდა ერთერთი პირველი ადგილთაგან ღირსეულთა შორის ღირსეულებში.

ძიუდო შედარებით ასა-

მა გაანდო სიბრძნე კაცობისა და მეგობრობისა. ქართულმა ჭიდაობამ ჩამოაყალიბა მათი ხასიათი და ფართო ასპარეზი მისცა მათ დიდ ბუნებას.

ლი ხილია ჩვენს ქვეყანაში, რომელიც შორეული იაპონიდან მოვიდა. 60-ანი წლების დასაწყისში საბჭოთა ფალაგებმა ძიუდოსაც მოუხიზნეს კბილი და სულ ცოტა ხანში დიდ სარბიულზე თვალსაჩინო ადგილი დაიკავს. ეს იყო ჩვენი ფალაგების მკლავისა და მუხლის ძალის აღიარება.

შემდგომ, შაჰი სპორტული დავაგეგმების პერიოდში, მათ თავიანთი მკლავის ძალა სხვა სფეროშიც სცადეს და ყველაფერ წარმატებას განაწილებს. ასე გაიციოთ სპორტულმა სამყარომ ორი უბადლო სამსახური, თავისუფალი სტილის მოტივადვე, ძიუდოს ოსტატი. ასე შევიდა ანზორ კეკელიძის და ანზორ ჯაფარიძის სახელები დიდი სპორტის ისტორიაში, შევიდა და სასამუდამოდ დამკვიდრდა ერთერთი პირველი ადგილთაგან ღირსეულთა შორის ღირსეულებში.

მეგრე სპორტთან განზორების ჯამივ დადგა. გულში სევდი, სახეზე კი კეთილი ღიმილით გამოეთხოვნენ ანზორები სარბიულს, რომელსაც მთელი ახალგაზრდობა, ძალა და სიყვარული შეუალის. გულმუხატვირებმა, ახლობლებმა, მეგობრებმა კეთილი სიტყვებითა და სურვილებით გააცოცლეს ისინი სპორტისაკენ. გააცილებს, მაგრამ მათი სახელები, მათი ცხოვრება მინც იქნა, სადაც ბრძოლის ყიფნა და გამარჯვების შეგრძობა მათი ცხოვრება მუდამ სარბიულზე იყო და სარბიულზე დარჩა ეს სიხარული.

ფინალური შეხვედრა, რომელშიც მონაწილეობდნენ „სინათლე“ და „ისანის“ ახალგაზრდული კოლექტივი, შედგა „დინამოს“ საწყრთნელ ბაზაზე, დიდი რაოდენობით. თამაში მიმდინარებდა დამბულად, საინტერესოდ. მისი მედი გადამწყვეტი ერთდღისი ბურთითა, რომელიც ისინი გაიტყობდნენ გაიტანა მეტოქის კარში — 1:0.

სწორედ ამ პერიოდში სპორტის ოქროს 9 მედალი მოიპოვა ანზორ კეკელიძე და 4 — ანზორ ჯაფარიძე. სწორედ ამ პერიოდში გრჯინავდა დაუმარცხებელი ფალაგების სახელი ჩვენი თვალუწვიდენელი ქვეყნის ყველა კუთხეში.

ამრიგად, სპორტულმა „ისანის“ გუნდმა (უფროსი მწვრთნელი — რესპუბლიკის დამსახურებული მწვრთნელი ვ. რამიშვილი, მწვრთნელი — რესპუბლიკის დამსახურებული მწვრთნელი ა. გუკასიანი) დამსახურებულად მოიხვეჭა შამთრის პირველ საჭილაქო გაბამაშე-ბაში გამარჯვებულის სახელი.

13 ტურის შემდეგ ლიდერობენ: ს. ჩეჩელაიანი — 8,5 ქულა და 1 გადადებული პარტია, დ. ჩანოვი — 8, თ. ლომია — 8,5 (2), მ. ლევინი — 8 (2), ზ. შიქაძე — 8 (1), გ. ცხელაშვილი, ვ. მეჩიოვი — 7,5-7,5.

კიდევ ერთხელ უნდა აღინიშნოს მონაწილეთა პასუხისმგებლობა ვაჟთაშობის მიმართ. ვფიქრობთ, ეს შეჯიბრება ტრადიციულად უნდა იქცეს ჩვენს ქალაქში.

ბრძოლა ფინალური უარესად დამბულად მიმდინარებდა. საქართველოს ჩემპიონატის ფინალის სუტ სავსურს 7 მაძიებელი ჰყავს, ტურნირში სათამაშო კი მხოლოდ 2 ტური დარჩა. შედევდ მ პარტიის მოგების შემდეგ ჩეჩელაინმა თითქმის დაკარგა „დარტყმის სისუსტე“. მან ყამით დამთავრა შედეგად სამი შეხვედრა. ახლა ჩეჩელაინს თითქმის დაეწია ჩანოვი, ხოლო ლომიას შეუძლია გაუსწროს კიდევ.

ი. ბოზორაძე,
საკავშირო კატეგორიის მსახი.

დასკვნით ორ ტურში ჩეჩელაინს მეტოქეები არიან ბელქანა და ცხელაშვილი, ჩანოვისა — მიქაძე, ჩანოინი, ლომიასი — ელბაძიძე, თხელიძე, ლევინისა — მეგრულიშვილი, ცხელაშვილი.

მიტაკალიბრიაეზი

სოხუმის ტირში ორ დღეს მიმდინარეობდა აფხაზეთის პირად-გუნდური პირველობა ტყვიან-სროლაში. პროგრამაში იყო მცირეკალიბრებიანი მუხანითა და პისტოლეტით შეჯიბრება. გუნდური გამარჯვება სოხუმის ნაკრებმა მოიპოვა.

თ ა ვ ი ისახელან

აი, ვინც ისახელა თავი კიევში — ჩოგბურთელთა ზამთრის საკავშირო ტურნირში: თბილისელები ა. მეტრეველი (მარცხნივ) და თ. კაკულია. როგორც ვიწუხებოდი, მეტრეველმა იქ ორი I (ერთეულელებში) და ვაჟთა წყვილებში) და ერთი II (შერეულ წყვილებში) ადგილი მოიხვეჭა, ხოლო კაკულიამ — ერთი I (შერეულ წყვილებში) და ერთი II (ვაჟთა წყვილებში) ადგილი.

მცირეკალიბრებიანი მუხანით სროლაში ყველას აჯობა სოხუმის გაზის ხელსაწყოების ექსპერიმენტული ქარხნის მუშამ ვ. ხობლოვა. მან I თანრიგის ნორმატივი შეასრულა.

● **უშა**, 10 თებერვალი. დღეს აქ დამთავრდა სსრ კავშირის ჩემპიონატი უნივერსიტეტის ბილიკზე მოტობოლაში. უძლიერესის სახელი დაისაკუთრა ადგილობრივმა მობოლემ ვ. კადროვმა, რომელმაც სამდღიან შეჯიბრებაში 44 ქულა მოაგროვა.

ვ ა ჯ ა ი

დასკვნით ორ ტურში ჩეჩელაინს მეტოქეები არიან ბელქანა და ცხელაშვილი, ჩანოვისა — მიქაძე, ჩანოინი, ლომიასი — ელბაძიძე, თხელიძე, ლევინისა — მეგრულიშვილი, ცხელაშვილი.

სოხუმის ტირში

დღეს შედგება გადამდებული პარტიების დამთავრება, სვალ დასკვნით, XV ტური (გუშინ, გვიან საღამოს დამთავრდა XIV ტური).

● **შტრასკა-პალსო**, 11 თებერვალი. მაღალ ტატრებში (ჩეხოსლოვაკია) ჩამოსულმა შეეძდა მოთხილა-მურყებმა მომაგალი მათგლით ჩემპიონატის ტრასაზე გამართეს 15-კილომეტრიანი რბოლა. გამარჯვება ი. პალვარსონმა — 48,12. II ადგილზე ი. სანდლტემა — 48,43. III — ლ. ე. ასლუნდი — 48,48. ქალთა შეჯიბრებაში 7,5 კმ ყველაზე ადრე გაიბრძინა უ. ლინდვესტმა — 28,27.

● **ზაპოვანი**, 11 თებერვალი. აქ დამთავრდა პოლონეთის „მტრინაე მოთხილაშურეთა“ ჩემპიონატი. ყველას აჯობა ს. დანიელმა, რომელმაც 202,2 ქულა დააგროვა (სანტოები — 93 და 90,5 მ).

● **ოკლენდი**, 11 თებერვალი. კალიფორნიის ამ ქალაქის დარბაზში ამერიკელმა ნ. სტიენაუერმა 19,24 მეტრზე ჰკრა ბირთვი, რაც დახურული შენობებისთვის მეორე შედეგია წლეულს მსოფლიოში.

● **პენა**, 11 თებერვალი. დახურულ შენობაში ვეროპის მძლეოსნთა I ჩემპიონატში, რომელიც 14-15 მარტს გაიმართება ადგილობრივ „შტადტალემ“, 24 ქვეყნის 355 სპორტსმენი იასპარეზებს. პირველობის საორგანიზაციო კომიტეტის წარმომადგენლის თქმით, მონაწილეთა რიცხვმა ყველა მსოფლიოს გადაჭარბა. ყველაზე „სახალხოვანი“ იქნებიან სსრ კავშირისა და გერმანის გუნდები — 60-60 მძლეოსანი. ჩემპიონატისადმი უდიდეს ინტერესზე შედგენი ცხოვრებიც მეტყველებს: აქ 400-მდე ჟურნალისტი იქნება აკრედიტებული და 32 რადიო და ტელეკომპანია მთაწმის გადამცემებს „შტადტალემ“.

● **ბარლინი**, 11 თებერვალი. მსოფლიოს ოლიმპიადის პარტნიორის პარიზში, გერმანიის რეპრეზენტაციის პ. ბაეკმა დახურული სტადიონებისთვის წლეულს მსოფლიოში საუკეთესო შედეგად მიიღწია სიბრძნეა ხტო-მაში — 796 სმ.

პრიზი — „ისანს“

თბილისის ფიზკულტურისა და სპორტის კომიტეტის ინიციატივით წლეულს პირველად ჩატარდა შამთრის პირველობა ფიზკულტურული კოლექტივებისთვის. მასში მონაწილეობა მიიღეს ქალაქის საუკეთესო გუნდებმა — „სინათლე“, „უშმა“, „ისანმა“, ფიზკულტურის ინსტიტუტის, არმიის სპორტების, ყრუ-მუნჯთა საზოგადოებისა და სხვა გუნდებმა.

საუკეთესო ამინდმა ხელი შეუწყო მატჩების მაღალ დონეზე ჩატარებას. მიუხედავად სეზონის ამ ადრეული დროისა, შეჯიბრების მონაწილე გუნდები საკმაოდ კარგად იყვნენ მომზადებული. მატჩებს განსაკუთრებულ კვალიფიციურმა მსახურმა.

ფინალური შეხვედრა, რომელშიც მონაწილეობდნენ „სინათლე“ და „ისანის“ ახალგაზრდული კოლექტივი, შედგა „დინამოს“ საწყრთნელ ბაზაზე, დიდი რაოდენობით. თამაში მიმდინარებდა დამბულად, საინტერესოდ. მისი მედი გადამწყვეტი ერთდღისი ბურთითა, რომელიც ისინი გაიტყობდნენ გაიტანა მეტოქის კარში — 1:0.

ამრიგად, სპორტულმა „ისანის“ გუნდმა (უფროსი მწვრთნელი — რესპუბლიკის დამსახურებული მწვრთნელი ვ. რამიშვილი, მწვრთნელი — რესპუბლიკის დამსახურებული მწვრთნელი ა. გუკასიანი) დამსახურებულად მოიხვეჭა შამთრის პირველ საჭილაქო გაბამაშე-ბაში გამარჯვებულის სახელი.

ი. ბოზორაძე,
საკავშირო კატეგორიის მსახი.

მიტაკალიბრიაეზი

სოხუმის ტირში ორ დღეს მიმდინარეობდა აფხაზეთის პირად-გუნდური პირველობა ტყვიან-სროლაში. პროგრამაში იყო მცირეკალიბრებიანი მუხანითა და პისტოლეტით შეჯიბრება. გუნდური გამარჯვება სოხუმის ნაკრებმა მოიპოვა.

● **უშა**, 10 თებერვალი. დღეს აქ დამთავრდა სსრ კავშირის ჩემპიონატი უნივერსიტეტის ბილიკზე მოტობოლაში. უძლიერესის სახელი დაისაკუთრა ადგილობრივმა მობოლემ ვ. კადროვმა, რომელმაც სამდღიან შეჯიბრებაში 44 ქულა მოაგროვა.

დასკვნით ორ ტურში ჩეჩელაინს მეტოქეები არიან ბელქანა და ცხელაშვილი, ჩანოვისა — მიქაძე, ჩანოინი, ლომიასი — ელბაძიძე, თხელიძე, ლევინისა — მეგრულიშვილი, ცხელაშვილი.

დღეს შედგება გადამდებული პარტიების დამთავრება, სვალ დასკვნით, XV ტური (გუშინ, გვიან საღამოს დამთავრდა XIV ტური).

სოხუმის ტირში

ეროვნული
გიგანტური

სამსახრო სამის უმეოლება სამოქალაქო სასწავლებლებში

1850-1860 წლების
პირველი
ნახევარი

ცნობილია, რომ ევროპის 1848 წლის რევოლუციასთან დაკავშირებით, მეფის მთავრობა სკოლებს გაუმასპინძლდა რეპრესიებით, რაც 1849-1852 წლების სასკოლო რეფორმების ხასიათის ცვლილებებში აისახა. ეს ცვლილებები, როგორც ვნახეთ, ყველაზე კარდინალური ღონისძიების სახით შეიშო სასკოლო ფინანსური აღზრდას.

პეტერბურის 1-ელ გიმნაზიაში 1849 წლიდან ფარიაკობის სწავლება და საერთოდ ფინანსური აღზრდა შეწყდა. ნაცვლად, 1850 წლის ნოემბერში, სახალხო განათლების სამინისტროს ნებართვით, საცდელად შეიშო საფორნტო სამსახურის სწავლება. საცდელი სამუშაოები მოთავდა სასწრაფოდ — 1850 წლის დეკემბერში, 1851 წლის იანვრიდან კი გიმნაზიაში ამ საგნის სწავლება ოფიციალურად დაიწყო. ცდილობდნენ მოსწავლეებს მიეღოთ მხედრული გამართულობა, დაეფლებდნენ სამხედრო ხასიათის მოპარობებს, შეზღუდნენ უფროსებთან შეხვედრის, მისაღმების, გაცილების წესა და რიგს.

პეტერბურის გიმნაზიაში მხედრული გამართულობისა და ფრინტის სამსახურის წესების სწავლება 1851 წლის მაისიდან დაიწყო. მართალია, ამ საქმეზე მოგვინებულმა პორუჩიკმა იმ ხანად მხოლოდ 8 გაკვეთილი ჩაატარა (არ უნდა დავავიწყდეს, რომ მაისი სასწავლო წლის დასასრულია), მაგრამ სწავლება უკვე დაიწყო. ახლა ნათელია, რატომ მოხდა მსგავსი რამ თბილისის 1-ელ გიმნაზიაშიც. მაგრამ ამასვე ქვემოთ.

ყოველივე ეს მიუთითებს, რომ მეფის ხელისუფლება სამოქალაქო სასწავლებლებში სამხედრო საკმის სწავლებას შეუღდა და მას თანდათან საყოველთაო ხასიათი მისცა ყირიმის ომის დაწყებამდე (1853-1856 წ.წ.) გაცილებით ადრე. ერთი სიტყვით, ეს იყო სკოლების მილიტარიზაცია.

არანაკლებ საყურადღებოა, რომ 1849 წელს მიხედვით რეფორმული ხასიათის ცვლილებების დროს გიმნაზიებს უკნის ორად გაყოფის ნებაც

ყველა გიმნაზიის მაღალ კლასებში ახალი წლიდან დაიწყო აღსაზრდელისთვის სამწობრო წესდების სწავლება მხოლოდ ასეულისა და ათასეულის ქვეითი სამსახურის ფარგლებში, რათა მათ ამ გზით შეეძლოთ გახდნენ პრაქტიკულად უკვე მომზადებული და სამწობრო წესდების თეორიას გაცნობილი ოფიცრები. ამას გარდა, ორივე დედაქალაქის უნივერსიტეტებში შემოღებულ იქნეს არტილერიისა და საწყვიტი ფორტიფიკაციის სწავლება, რასაც უნივერსიტეტის პრაქტიკული მიზანი ეჭნება.

ამრიგად, ყირიმის ომის დროს, სკოლაში იმპერატორმა უნივერსიტეტებისა და გიმნაზიების მაღალი კლასებისგან მოითხოვა პრაქტიკულად მომზადებული და სამწობრო წესდების თეორიას გაცნობილი ოფიცრების გამოწვევა.

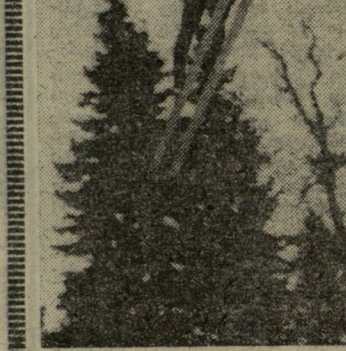
ამავე საბუთის შინაარსი აჩვენებს და დიდად დამახინჯებული სახით ნ. პონანსკის მიტანილი აქტის თავის

თათბით, კადეტთა პირველი კორპუსის მანვენი ეწყობოდა ყველა გიმნაზიის VI და VII კლასების მოსწავლეთა შორის. ეს უკანასკნელი ცნობა იმაზეც მიუთითებს, რომ სამწობრო წესდების სწავლება ერთდროულად დაიწყო პეტერბურის სხვა გიმნაზიებშიც. ქალაქში კი იმავედ ვაჟთა ხუთი გიმნაზია იყო. ამავ უწყებებს ასწავლიდნენ მოსკოვის გიმნაზიებშიც. მათ შორის, მე-3 რეალურ გიმნაზიაში, რომელმაც ეს ნებართვა ჯერ კიდევ 1855 წლის 7 იანვარს მიიღო.

სამწობრო წესდების სწავლება მალევე გახდა პეტერბურისა და მოსკოვის საზღვრებს. გახანის გიმნაზია შემოი უკვე მოიხსენიეს. 1855 წლის 25 აპრილს ფარმავის კეთილშობილთა ინსტიტუტში მიეცა ნებართვა შემოეღო ასეთივე სწავლება ომის მანძილზე. მსგავსი ნებართვა მიიღო ოდესის ორივე გიმნაზია და ა. შ.

ამრიგად, სამუალო და უმაღლეს სკოლაში იმპერიის მასშტაბით საყოველთაო ხასიათი მიიღო ამ ღონისძიებამაც, სახელდობრ, სამხედრო შეცნიერებებისა და საომარი ექსერციციების (სამხედრო ვარჯიშის) სწავლებამ.

ყირიმის ომის წინ და მისი მსვლელობის დროს სამოქალაქო სასწავლებლებში სამხედრო საქმის შემოღებას ნამდვილად დროებითი ღონისძიების ხასიათი უნდა ჰქონოდა. წინააღმდეგ შემთხვევაში იგი უთუოდ ატოვებდა ასახვას კავკასიის სასწავლო ოქტის დებულებაში, რომელიც 1853 წლის 29 ოქტომბერს საბოლოოდ დამტკიცდა, რაიც გაიარა პრაქტიკული შემოწმება (დაწყებული 1848 წლიდან) და ერთგვარი ცვლილება გახდა.

ერთული ხელშეწყობა

სათილაშურო სპორტში
სტრამლინიდან ტომა ერთ-ერთი ყველაზე რთული სახეობაა, რომელიც დიდ გამგეობასთანაა დაკავშირებული. უმაღლესი კლასის სპორტსმენობა გულისხმობს შეჯიბრებებში მალდ, სტაბილური შედეგებს, ეს კი ხანგრძლივ ინტენსიურ ვარჯიშს, ფრენის მაღალ ტექნიკას, უზადო სტილს მოითხოვს.

ზომი რამ რუსეთის იმპერიის სასკოლო ფინანსური კლერის ისტორიიდან

დარაჯ: იმ მოსწავლეებს, რომლებიც სამხედრო სამსახურში შეხველის სურვილს გამოთქვამდნენ, გაძლიერებდა ასწავლიდნენ ბათუბატოვრ საგნებს, სამოქალაქო სამსახურში შესვლის მსურველებს კი დამატებით — კანონიკოცოდნობას (უნივერსიტეტებში შეხველის მსურველთა გაძლიერებით ასწავლიდნენ ძველ ენებსაც).

ყოველდღე გამაზავლოდა მოსწავლეთა ტანსაცმელზე კი. დაიგზავნა მუხდირის, მარგლის, პალატუხის, კარტუხის, აგრეთვე, მაზარის, სასაფხულო მარგლისის და ა. შ. ნიშნები. გიმნაზიებში საგრანტოლად შეიღვათიან ფასებში იკრებოდა თვით უნივერსიტეტის ძველი მფრინის ერთ-ერთ ქვედა სართულში. ვითარების შეაფერად, იმასაც კი მიეცა ყურადღება, როგორ ჰქონდათ მოსწავლეებს თმა შეჭრილი.

სადოქტორო დისერტაციაში — „რევიოლუციურ-დემოკრატიული აზროვნების განვითარება რუსეთში XIX საუკუნის შუა წლებში (40-60-ანი წ.წ.)“. სარატოვი, 1946. ავტორი წერს: „ყირიმის გამაზავლოდა მომზადების მიზნით 1859 წლიდან ალექსანდრე II ბრძანებით ყველა გიმნაზიაში უფროს კლასებში იწყებდა ასეულებისა და ათასეულების ქვეითი სამსახურის სამწობრო სწავლებას სწავლება. ამას, რა უნდა უნდა, კიდევ უფრო გაძლიერდა ყაზანში აღსაზრდელი გიმნაზიებში“.

აქ მხოლოდ კორექტიული შეკვრამა არ უნდა იყოს, რამდენადაც დამახინჯებულ თარიღთან ერთად, ლაბარაკია არა ყირიმის ომის პერიოდში, არამედ შემდგომ დროში, ამასთან, ნიკოლოზ I ნაცვლად დასახლებულია ალექსანდრე II და სხვ. ალექსანდრე II კი 1850-ანი წლების მიწურულში, თამაშობდა რა ლიბერალის როლს, პირიქით, აუქმებდა ომის განმავლობაში შამის — ნიკოლოზ I (გარდაიქცა 18 თებერვალს, 1855 წელს) მიერ გატარებულ მსგავს ღონისძიებებს. ავტორის ამ მხრივაც უნდა შევამოვადო ვივი თავის ენობებსა და დასკვნებში.

დებულებაზე დართული თბილისისა და ქუთაისის გიმნაზიებთან არსებული კეთილშობილთა ბანსიონების შტატებში ტანგარჯობისა და ციკვის მასწავლებელთათვის, მართალია, აღარ ითვალისწინებდა ბინის ქირას და მისი, როგორც სასწავლო საგნის შემოღებაზე ურუნველადი იყო შედარებით გვიან. მაგრამ დებულება ფინანსური აღზრდის მასწავლებლის მანც მოითხოვებდა და ამას ანგარიში უნდა გაეწიოს.

ერთი სიტყვით, დაწყებული 1850 წლიდან, ყველაფერი იმის მიუთითებს, რომ საქმე გვეყენის სამხედრო ბანაკად გადაქცევის ცდასთან. ამ ცდაში სკოლას თავისი განსაკუთრებული მოვალეობა დაეკისრა. მას არბია უნდა შეეესო მეთაურთა და ოფიცრთა კადრით. მეფის ხელისუფლებამ კარგად იცოდა, რასაც აკეთებდა: ეს იყო წინასწარი და ამკარა მზადება თურქეთის წინააღმდეგ ომისთვის. ბუნებრივი მოვლენა იყო, რომ თვით ომის დროს, სახელდობრ, 1854 წლის 29 დეკემბერს, რუსეთის იმპერატორმა, თითქმის მას შეუღდა, რაც გამსაკუთრებული კმაყოფილებით იხილა ომის ვითარებაში სამოქალაქო სასწავლებლების მოსწავლეთა ლტოლვა სამხედრო სამსახურისადმი, ამ პატრონტული მისწრაფების შესრულებისათვის საშუალება გამიანხა და ბრძანა:

„დედაქალაქის უნივერსიტეტებში და

სადოქტორო დისერტაციაში — „რევიოლუციურ-დემოკრატიული აზროვნების განვითარება რუსეთში XIX საუკუნის შუა წლებში (40-60-ანი წ.წ.)“. სარატოვი, 1946. ავტორი წერს: „ყირიმის გამაზავლოდა მომზადების მიზნით 1859 წლიდან ალექსანდრე II ბრძანებით ყველა გიმნაზიაში უფროს კლასებში იწყებდა ასეულებისა და ათასეულების ქვეითი სამსახურის სამწობრო სწავლებას სწავლება. ამას, რა უნდა უნდა, კიდევ უფრო გაძლიერდა ყაზანში აღსაზრდელი გიმნაზიებში“.

აქ მხოლოდ კორექტიული შეკვრამა არ უნდა იყოს, რამდენადაც დამახინჯებულ თარიღთან ერთად, ლაბარაკია არა ყირიმის ომის პერიოდში, არამედ შემდგომ დროში, ამასთან, ნიკოლოზ I ნაცვლად დასახლებულია ალექსანდრე II და სხვ. ალექსანდრე II კი 1850-ანი წლების მიწურულში, თამაშობდა რა ლიბერალის როლს, პირიქით, აუქმებდა ომის განმავლობაში შამის — ნიკოლოზ I (გარდაიქცა 18 თებერვალს, 1855 წელს) მიერ გატარებულ მსგავს ღონისძიებებს. ავტორის ამ მხრივაც უნდა შევამოვადო ვივი თავის ენობებსა და დასკვნებში.

ქუთაისის სასწავლებელთა 1851 წლის 1 ნოემბრის ერთ-ერთი საბუთი ეხება მოსწავლეთა ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესების“ საკითხებს. მაგრამ საქმე მდგომარეობს მხოლოდ რეჟამში მომზადების მიმართ, რაც ეხება უმთავრესად ყოველდღიური ცხოვრების პიკიერბი პირობებს და და არა უშუალოდ ფინანსური აღზრდას.

სამაგიეროდ, როგორც ეს სხვაგან უკვე მოვთხოვეთ, მოიბოგება საბუთები, რომლებიც პირდაპირ მიუთითებენ თბილისის ვაჟთა გიმნაზიაში „ფრინტის“ შემოღებაზე. ეს საბუთები მოიცავს 1852, 1853 წლების მოვლენებს, ამიტომაც ვფიქრობთ, რომ, რუსეთის ცენტრალური ოლქების ვაჟთა გიმნაზიების მსგავსად, თბილისის გიმნაზიაშიც შემოიღეს „ფრინტის“ სწავლება, რაც შემოთ მოტანილი საბუთების შემდეგ გამონაკლისის მოვლენის სხვით აღარ მოგვეჩვენება.

წ. შარაზაძის ნაშრომი,
დედაგაფიცური მეცნიერებათა
კანდადატი.

მეტირავ მოთხლამურეს“ მართო ერთ შეჯიბრებებშიც დიდი ფინანსური დატვირთვა აწევდა, თუნდაც იმდენი, რომ სიმაღლეთა სხვაობის ცვლა მეტისმეტად სწრაფად ხდებდა. მაგალითად, 90-მეტრიანი ტრამპლინზე სპორტსმენმა რამდენიმე ასეული ხაფიხი უნდა აიაროს, დაქანების ბაქანზე დაახლოებით საათში 100-120 კმ სისწრაფე განავითაროს და „გაფრინდეს“, თანაც, ყოველ მომენტში (სტარტზე, დაქანებისას, არცნისას, ფრენისას და დახტომისას) შედმივევით ყურადღებამიან უნდა იყოს, ვინაიდან სპორტისათვის ოდნავ უსწრაფო მოძრაობა, რომ თბილი შრომა წყალში ჩაიყაროს. — სპორტსმენმა დაეცა, უცუბეს შემთხვევაში, შორს ვეღარ გადახტეს და სტილშიც დაწარალდეს.

ამ სურათებზე ტრამპლინიდან სტამბის ძირითადი ელემენტებია ალბედილი. მარცხნიდან: 1. სპორტსმენმა, სტარტი აიღო და არცნის ბაქანსაცენ. მიექანება; 2. ფანა; როცა, თბილამურების შუაწაწილი ატყვის, არცევა და სპორტსმენი არცენს იწყებს; 3. მოთხლამურე წელში სწრაფად იმართება; 4. ფრენის ნოშორის განსაზღვრულად ხელების შეკეთარი გაქნევათ მაღლა ხტება. ამ დროს თბილამურები არცენს ბაქანს კიდეს მხოლოდ მოლოდინით ვეხება. 5. ბაქარა. სურათები გადაღებულია ბაქარაში სსრ კავშირის თასის გამთამაშების დროს.

ტექსტი და ფოტო
ო. გელაშვილისა.
(ჩვენი სხვც, კორ.).

ლიტერატურა

ბეჭდვითი ლია აუზში გაიბარა აუზისკეთის ზამთრის პირადი პირველობა ცურვაში, რომელშიც სოხტუსისა და გაგრის „განთიადის“, „დინამის“ და სპორტსკოლების

წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ. 50 მეტრზე თავისუფალი სტილთ ცურვაში 11-12 წლის ბიჭების შეჯიბრება სხებულა ი. სამონოვმა („დინამი“) მოიგო, 13-14

წლის ქაბუტა შორის კი სხებულის სპორტსკოლის აღსაზრდელმა ვ. რაკუნოვმა იმარჯვა. 15-16 წლის ასაკში 100 მეტრზე ამავე სტილთ ცურვაში უძლიერესი იყო სოხტუსელი ო. აღანია („დინამი“).

50 მეტრზე ბატერფლაის სტილთ გამოარჩვა ნ. ელშბაროვა (სოხტუსის სპორტსკოლა). 100 მეტრზე გულადმა ცურვაში ჭაბუკეში ყველას აჯობა ვ. გაბისონი (სოხტუსის „დინამი“), ბრასით ასპირულობა კი ვაგრელმა ი. იარნკოვ („განთიადი“) მოიგო.

გოგონებში თავი ისახელეს: 100

მეტრზე თავისუფალი სტილთ ცურვაში — ნ. ხენკოვა (ვაგრის სპორტსკოლა). გულადმა ცურვაში — ლ. სუენმა (სოხტუსის სპორტსკოლა), 100 მეტრზე ბატერფლაი — ი. კობიტევა (ვაგრის სპორტსკოლა).

გ. იაზუღი.
(ჩვენი კორ.).
ვაგრის რაიონი.

ქალოსნობი სწევნი შეტანას — ფოთლადის ლერძს, რომელზეც ბრწყინავდა ღვთისმშობლის გამაგრებელი ძალი. ამასი თითქოს არაფერია განსაკუთრებული, მაგრამ ათასობით აღამანი დაიღვრება მათ სურთ იცოდნენ, ვინ არის დედამამისი სურველი ღვთისმშობელი. შარშანდელ მსოფლიო ჩემპიონატში, რომელიც ვარშავაში ჩატარდა, მე ყურადღებით ვაკვირდებოდი მასურებლებს და მოველოებდი ფიციანაჯე. და რაბაში ვულვარელი არაფერი მინახავს. ერთ-ერთმა პოლიციელმა მსოფლიოს ჩემპიონატზე პირველად ნახა გოლიანაჯე მისი შეკრებულა, ვულვარელი და აღიარა: „ახლა მესმის თქვენი — არ შეიძლება ასეთ სალს პატივი არ სცეს!“

აი, უკვე ათი წელია, რაც მსოფლიოს უპირატეს ათლეტიკურ ვეწე, ოდესღაც ყველა დიდ მღვწეს ოლიმპიური ჩემპიონის, პირველი „სუთისიანის“ ბ. ანდრონიის შედეგებს ვადარებდი. მას „სუთერმენს“ ეძახდნენ. მასზე ჰყვებიან დღეს ზორსა და მართალს... მაგრამ რა უნდა ვთქვათ შესახებ იქნებოდა ეს 170-კილოგრამიანი გოლიათი დღეს სანდო-ბიზნისო ფიციანაჯე თავისი ოდესღაც მსოფლიო რეკორდად ჩათვლილი სპეციალისტებისათვის — 512,5 კგ. ახლა, როცა ქვემოთა დასაფუძვლილი ზეპრეტი რ. მანგი 567,5 კგ-ს სწევს, ახლათ ქველ არც მოუძრაინ იმ ათლეტს, რომელიც პირველი გადამლახავა 600-კილოგრამიან ზღვარს. დღეს თითქოს უკვე აღარაფერი უნდა გვიჩვენებდეს. ვერც კი მოასწრებ ალტაელების გამოთქმას რომელიმე რეკორდის გამო, რომ უკვე ახალი მღვწეა ჩნდება...

და მაინც, შეუძლებელია ალტაელებს არ მოგვგავარს ყველაზე ღონიერობა ახალმა რეკორდმა. ყოველი ახალი რეკორდი უფრო და უფრო მეტად ვრცელდება, რომ აღამანის ფიციანური შესახებლობები უსახურია. მოდით, გავიხსენოთ მსოფლიოს ის გოლიათები, რომლებმაც შარშან შეტანისაზე შედეგებით გაგვიხარეს.

პირველ ყოვლისა უნდა აღინიშნოს, რომ გოლიათებს რიცხვი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. ესეუფემანი გატარდა საერთაშორისო ფედერაციის მიერ მეტიკოში მიღებული გადაწყვეტილებით ორი ახალი წონითი კატეგორიის (უმჯობესი და მძიმე) შემოღებით. ამით უფლებების შესახებ. მიზომიდან, რომ 52-კილოგრამიანი ათლეტები განსაკუთრებულ შთაბეჭდილებას ვერ დატოვებდნენ. მაგრამ ვარშავაში მათ წარმატებით გახსნეს ჩემპიონატი და დამაჯერებლად დაიწყეს იერიში რეკორდებზე. შეჯიბრების გამოიყო 23 წლის ლეიფო სტუდენტი ვ. კრიშინიანი. იგი საბჭოთა კავშირის, ეკროპისა და მსოფლიოს ჩემპიონი გახდა. მას გუთუნის ოთხიდან სამი მსო-

ფლიო რეკორდი, რომელიც განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს მიღწევა სამხედრო — 337,5 კგ. ვარშავის ფიციანაჯე წინეული შთაბეჭდილება დატოვა უმჯობესი წონის კიდევ ორმა ათლეტმა. ესენია: არიან სევერდოვსკი ვ. სმეტიანი და პოლონელი ვ. შოლტისკი. ამ უკანასკნელმა ნამდვილი გმირობა ჩაიდინა: 7 კგ დაიკლო და მამაკურად იპრობა მსოფლიო ჩემპიონის ტიტულისთვის. მომავალში, ვეჭვობ, ერთ-ერთ ლიდერებს შევცლიან ჩემპიონები ანთის ჰევენიდან: იანინიდან, კორეიდან, ფილიპინებიდან, ირანიდან.

როცა ი. ტალტისა და რ. ბედნარსკის ორთაბრძოლის ირგვლივ აქიოტაქი მიწყარდა, მე იბტვიუ ჩამო-

ლოო ძალოსნობის მამები — სპორტის ამ სახეობის საერთაშორისო ფედერაციის წევრები დიდი ხნის მანძილზე უკუღმევსუფედნენ ათლეტებს წონით 90-დან 110 კილოგრამამდე. ეს სპორტსმენები სომ ალბათ, ყველაზე უკეთეს შთაბეჭდილებას ტოვებენ თავიანთი ძალთა და ათლეტიკური ადნაგობით. განსაკუთრებით გვახარებს, რომ კვლავ ამობრწყინდა ტალტის ნიჭი. დღემდე თვალწინ მიდგას სურათი, როცა იგი ბედნარსკისთან 7,5 კგ-ს აგებდა, ვაქცაკურად შეუტია 212,5 კილოგრამა და აპირა მისთვის ეს უზარმაზარი წონა. კარგია, რომ ტალტის მხარში ამოუდგა სტაროსტენკო. ორი კაცის უფრო იოლად გაიკვლევს გზას. სამწუხაროდ, დანარჩენ შეიდე კატე-

აღსარდელს გადახვია და ისე გამოვიდა ტორვარის სცენაზე (გამარჯვება ბუღა ახალგაზრდაებს ადამიანს), ზენ კი ბრინჯაოს მედალი მიულოცეთ ს. ბატიმევის, რომელმაც პირადი რეკორდის დამყარება შეძლო — 570 კგ. მაგრამ ეს საკმარისი არ გამოდგამისათვის, რომ მას ფიციანადიდან ჩამოსული ჟანოტინსკი შეეცვალა.

უკვე თენდებოდა, როცა ჟანოტინსკისთან ნომერში შევედი, მას კი ვერაფრე არ მოეხუტა თვალთ. ათლეტი კვითხებოდა საკუთარ თავს: როგორ შეიძლებოდა ეს მომხდარიყო? მეც მეთანა. რა პასუხი უნდა გამეცა, რით დამეშვიდებინა? საჭიროა კი ასეთ შემთხვევაში ძლიერი ადამიანების დამშვიდება. მინდა დავაფერო, რომ ამ უბილო

თუ დიდი ხნის წინ აღტაცებული ვიყავით ტალტით, როცა მან 1967 წელს სსრ კავშირის სალსთა სპორტის დაში ქვეშიმე წონის საერთაშორისო პირველმა გადალახა მსოფლიო მთავარი სლდე. ასლა კი მსოფლიო ცხრილში ვებდავით 530 კგ-საც. გასულ წესწონში განგასნიემი დიდი გულუშვრება გამოიჩინა — რეკორდების ცხრილში მ შესწორებამ შეიტანა.

საინტერესოა, რომ 1968 წელს მსოფლიო რეკორდმენების სიაში შევიდა ბერეი ათლეტი, რომელთაც ვერ არ გაუტევათ სახელი დიდი გამარჯვებებით. ესენი არიან ბუღარელი მ. კერევი (ევრუსუბეტი), ირანელი დენსავი, საბჭოთა ათლეტები ა. გოლუმოვი, ბ. პაგლოტი, გ. ივანენკო, ვ. სტაროსტენკო, შეედი პ. ბეტენბორგი, რომელმაც სამუალო წონაში თხზურ შეასწორა რეკორდი აჭივამი, ფინელი ლანდროსის. მაგრამ ოლიმპიურ სიმბოლესე ვეტერანები წონის იაპონელი ძალოსნის იოსინობე შიაცუს ოცნება. მან თითქოს მიატოვა ფიციანაჯე, მაგრამ უეცრად ისე დაბრუნდა სარბიულზე და 400 კგ ასწია! სულთ ბრვიკმა „რინის“ მესხტე უნგრეთიდან, აბატარ გოლიათი ი. ფიოლო. მსოფლიო ჩემპიონატი მარცხის შემდეგ მან გულმეშტეკივრები გაახარა მსოფლიო რეკორდით — 370 კგ.

დიდი ნებისყოფისა და ვაქცაკობისთვის, ძალოსნობისადმი დიდი სიყვარულისთვის, მისაბაბი მაგალითისთვის წლის საუკეთესო ძალოსნად დაგასახელებდი ვარშავის ჩემპიონატის გმირს ვ. ბამონსკის. სამინელი საავტომობილო კატატროფის შემდეგ იგი ფიციანაჯე დაბრუნდა, ერთ სალამოს ოთხი მსოფლიო რეკორდი დაამყარა და კვლავ დაბრუნდა მსოფლიო ჩემპიონის ტიტული მსუბუქ წონაში.

საბჭოთა ძალოსნებისთვის ოლიმპიადის მომდევნო წელი ძნელი იყო, თუმცა მსოფლიო ჩემპიონატი სსრ კავშირის ნავრებში იოლი გამარჯვებით დამთავრდა. იმედი უნდა ვიკოპოთო, რომ წლევას, ამერიკის კონტინენტზე ასპარეზობის დროს ჩვენი გოლიათების რაზმეული განაგრძობს გამარჯვებათა გახს. კარგია იქნებოდა, რომ ყალკეულ წონით კატეგორიებში მეტი წარმატება გვქონდეს.

მეორე ადგილზე დარჩენენ (დიდი გაჭირვებით) პოლონეთის ძალოსნები. მათ საკმაო წარმატებით გაუწიეს კონკურენცია ტემპერამენტისა უნგრეული ათლეტებს, რომლებმაც მსოფლიო კარცლებების შესაბე საფხვური დაიკავეს. როცა ამ ტრიოს წარმატებებს ვლამარაკობთ, უნდა აღვნიშნოთ ისიც, რომ მსოფლიო მჭიდროდა დასახლებული გოლიათებით. თითქმის ყველა ქვეყანაში გამოჩნდნენ ძალოსნები, რომლებიც პატვიისცილისა და ყურადღების ღირსი არიან. ვუსურვით ყველა მათგანს მძიმე, მეტად მძიმე შტაბის „ოქროს კილოგრამები“.

დ. ივანოვი,
სპორტის დამსახურებული ოსტატი.

დაელონიკა

გოლიათობითა

დასახლებული

ვარტევი ესტონელ გოლიათს, რომელიც პირველად გახდა მსოფლიოს ჩემპიონი. მიხედვით ვაგელო, რამდენის აწვევა შეუძლიათ მძიმე წონის ათლეტებს.

— ექვსასი კილოგრამისა, — შიპასუსა იანმა და ამიხანა: — ეს რეალური ჯამია. თუ მე ვერ შევძლებ ასეთი შედეგის მიღწევას, მაშინ შეძლებს ბედნარსკი, ან სხვა ვინმე, რომელსაც დღეს ვერ ვამჩნევთ. ამიტომ მე ვურჩევ შეძმიე წონის ძალოსნებს, ცოტა იტყარონ. სხვაგვარად ჩვენ დავეშვითა და ვაუწყვრებთ მათ.

ჩვენსა საუბარი სექტემბრის ბოლო დღეს შედგა, ხოლო დეკემბერში მსოფლიოში გაიფო მძიმე წონაში მსოფლიოს ახალი რეკორდების სახელი: მსკოველომა სტუდენტმა ვ. სტაროსტენკომ 514 კგ აჭიმა. მაგრამ ეს წლის უკანასკნელი რეკორდი რიდი იყო: 23 დეკემბერს ფინელმა ლინდროსისმა მოხსნა ბედნარსკის რეკორდი ატაყში — 510,5 კგ აჭეწა.

დღეს ძალოსნობის სპეციალისტებს უკვირთ, რატომ მოხდა, რომ „მსოფ-

გორიში“ საბჭოთა ძალოსნები გაცილებით უარესად გამოდიოდნენ, ვიდრე გასულ წლებში. მართალია, სახელგანთქულმა ვ. კურენცოვმა (ქვესამუალო) შეძლო მსოფლიოს ჩემპიონის წოდების შენარჩუნება, მაგრამ მთელი წლის მანძილზე მან მხოლოდ აჭივამი განახალა მსოფლიო რეკორდი — 161,5 კგ. დანარჩენ ექვს წონაში მსოფლიო ფიციანაჯის გმირები სხვა ქვეყნების ძალოსნები იყვნენ. თუმცა, მსოფლიოს ახალი რეკორდსმენის (495 კგ შარვალუდის ჯამში), 23 წლის რიგელის გ. ივანენკომ მიღწევის მოხებებით წლის ფინისზე შორს წაავიდნენ ჩვენს სამუალო წონის ათლეტები. მაგრამ, ვაგასახელებთ, რომ მსოფლიო ჩემპიონის ტიტული ამ კატეგორიაში მოიპოვა იაპონელმა მ. ოუტიმ. ეს იმიტომ მოხდა, რომ პოინცივით მნიშვნელოვანად დათმეს ოლიმპიურმა ჩემპიონმა ბ. სეიდკაციმ და მექსიკის ოლიმპიადის მეორე პრიზიორმა ვ. ბელოიანმა.

მაგრამ თუ დღეს ივანენკო უდავო ლიდერია სამუალო წონის სპორტსმენთა შორის, სხვა კატეგორიებში საერთაშორისო ტურნირებში გამარჯვების არაფართი ვარანტია არა ვგაქვს.

ჩვენს პრესტიჟს ყველაზე მეტად ამცირებს შარცხი ზემძიმე წონაში, რომელშიც 12 წლის მანძილზე საბჭოთა გოლიათები ბატონობდნენ.

როგორც იქნა, ასრულდა ამერიკელი ძალოსნების 70 წლის პატრიარქის ბ. ბოფმანის ოცნება: ერთ-ერთმა მისმა „ბიჭმა“ მსოფლიო ჩემპიონის ოქროს მედალი მოიპოვა. როცა ვ. დიუბი, რომელმაც სამედიში 577,5 კგ დაავროვა, მძიმე წონაში ყველაზე ღონიერ ძალოსნად გამოაცხადეს, ათი წლით გაახალგაზრდაებული ბოფმანი თავის

დამეს ჩვენმა სახელგანთქულმა ძალოსანმა ერთადერთი სწორი გადაწყვეტილება მიიღო: „მე ვერ კიდევ ახალგაზრდა და ძლიერი ვარ იმისთვის, რომ მსოფლიოში ყველაზე ივანენკო ადამიანის წოდებისთვის ვიბრძოლო, მაგრამ საჭიროა ყველაფრის გააზრება და შრომა, შრომა, შრომა!“

თუმცა სხვადასხვა ქვეყნის ახალგაზრდა ძალოსნები, განსაკუთრებით, იუნორი რ. მანგი, მეტად მრისხანე მეტოქეები არიან მსოფლიოს ჩემპიონის ტიტულისთვის ბრძოლაში, ვაბოტინსკის მანკე ადეილად შეუძლია ილიმპიური ბრძოლის მოგება მიუხედავად იმისა, რომ ის უკეთესად და მსოფლიო რეკორდით დაიბრუნდა, თუ ათლეტი ყოველდღიურად დაძაბულად ივარჯიშებს.

როგორც ჩანს, ჩვენ უასლოეს ორ წელიწადში ვერ შევძლებთ პირველობის დაბრუნებას მრატე, ქვემსუბუქ და მსუბუქ წონებში. ამ კატეგორიებში საბჭოთა ათლეტებმა ყველა მსოფლიო რეკორდი დათმეს. ბოლო მიღწევა — ე. კაცურის შედეგი აჭივამი — დეკემბრის შუა რიცხვებში გააუმჯობესა ირანელმა იუნორმა ნ. დენსავიმ — 146 კგ. მხოლოდ ერთი რეკორდი გვეკუთვნის ქვეშიმე წონაში, სადაც უამე მეორე წელიწადი ბატონობს ფინელი გოლიათი კ. კანგასნიემი. თითქოს არც

მსოფლიო რეკორდები		ქალოსნობა	
10 თებერვლისთვის			
აჭივამი			
უმჯობესი მჩატე	3. კრიშიინი (სსრ კავშირი)	113,5 კგ	1960
ქვემსუბუქი მსუბუქი	6. ფიოლოდი (უნგრეთი)	125	1960
ქვესამუალო სამუალო	8. კურენცოვი (ბოლონეთი)	161	1960
ქვეშიმე მძიმე	8. დენსავი (ირანი)	146	1969
ზეშიმე	9. კურენცოვი (სსრ კავშირი)	161,5	1969
	ბ. ბეტენბორგი (უნგრეთი)	172,5	1969
	გ. შუმპურინსი (სსრ კავშირი)	181	1969
	ვ. სტაროსტენკო (სსრ კავშირი)	194	1969
	ვ. დიუბი (აშშ)	209,5	1968
ატაყი			
უმჯობესი მჩატე	კ. შიკი (იაპონია)	100	1960
ქვემსუბუქი მსუბუქი	კ. შიკი (იაპონია)	113,5	1968
ქვესამუალო სამუალო	ბ. შიაკე (იაპონია)	125,5	1969
ქვეშიმე მძიმე	გ. ბაშანოვსკი (პოლონეთი)	136	1969
ზეშიმე	მ. ოუტი (იაპონია)	145	1967
	ბ. ოუტი (იაპონია)	152,5	1969
	კ. კანგასნიემი (ფინეთი)	161	1969
	მ. ლინდროსი (ფინეთი)	160,5	1969
	ლ. ჟანოტინსკი (სსრ კავშირი)	176	1968
აპვრა			
უმჯობესი მჩატე	გ. კრიშიინი (სსრ კავშირი)	128,5	1969
ქვემსუბუქი მსუბუქი	მ. ნასირი (ირანი)	150	1968
ქვესამუალო სამუალო	ბ. შიაკე (იაპონია)	158	1969
ქვეშიმე მძიმე	გ. ბაშანოვსკი (პოლონეთი)	170,5	1969
ზეშიმე	ვ. კურენცოვი (სსრ კავშირი)	187,5	1968
	გ. ივანენკო (სსრ კავშირი)	191,5	1969
	ფ. კანსურასი (აშშ)	199,5	1969
	რ. ტალტისი (სსრ კავშირი)	212,5	1969
	რ. ბედნარსკი (აშშ)	220,5	1968
სამედი			
უმჯობესი მჩატე	გ. კრიშიინი (სსრ კავშირი)	837,5	1969
ქვემსუბუქი მსუბუქი	ი. ფიოლოდი (უნგრეთი)	870	1969
ქვესამუალო სამუალო	ი. შიაკე (იაპონია)	400	1969
ქვეშიმე მძიმე	გ. ბაშანოვსკი (პოლონეთი)	445	1969
ზეშიმე	ვ. კურენცოვი (სსრ კავშირი)	482,5	1968
	გ. ივანენკო (სსრ კავშირი)	495	1969
	კ. კანგასნიემი (ფინეთი)	586	1969
	რ. ტალტისი (სსრ კავშირი)	547,5	1969
	ლ. ჟანოტინსკი (სსრ კავშირი)	590	1967

სურათზე: ვ. ბაშანოვსკი.

ჩვენს შიდა სფეროებში

დასმარებას სოფელს

„სოფელს — ჩვენი ხელი და ცოდნა“ — ასეთი დევიზით გაერთიანდნენ ლიტველი სტუდენტები, რომლებიც გამოუხმდებდნენ ფაშისტურ კულტურის ცენტრალურ ინსტიტუტს კომპაგნიერულთა მოწოდებას სოფლის სპორტსმენებისადმი დახმარების თაობაზე.

ამ საქმის წამოწყებად ლიტვაში კაუნასის ფისკულტურის ინსტიტუტის სტუდენტები ითვლებიან. მათ სასოფლო სპორტულ კოლექტივებში მუშაობა გამოკითხვა-ანკეტებით დაიწყო. ამ ანკეტებმა გვიჩვენა რომ სოფელში, სადაც ოფიციალური მონაცემებით სპორტს ყოველი მეოთხე მცხოვრები მისდევს, ათიდან მხოლოდ ერთი კაცი ვარჯიშობს სისტემატურად. გამოირვევა ისიც, რომ სოფელად არ კმაზა სპორტული ნაკლებობები, ინვენტარი, აკლიათ მწვრთნელები.

სტუდენტებმა ათასზე მეტ სოფელს მცხოვრებს გამოკითხეს და დიდი შემადგენლობები გამოავლინეს სოფელად სპორტული მოძრაობის განვითარების-

თვის. ამასთან, გამოკითხვის ინიციატივებმა შეიტყვეს, რა პირობებშია გადასაწყვეტი ამ საქმეში, რაშიც სტუდენტებს თავიანთი შედეგები შეუძლიათ.

მაღი ფისკულტურის კოლექტივთან შეიქმნა დახმარება ვიდეო, რეკონსტრუქციური და ჩაბა 40-მდე საუკეთესო სტუდენტი. სოფლის კოლექტივებში უკეთესი გაყინვის მიზნით ჯგუფმა რევიდი მოაწყო მთელ რიგ რაიონებში. ბევრგან სტუდენტების დახმარებით შეიქმნა სპორტული სექციები, მოწყობა 48 სპორტული მოედანი. სტუდენტებმა წაიკითხეს 50 ლექცია, ჩაატარეს 18 სემინარი სასოფლოებრივი ინსტიტუტისთვის. მათი თაოსნობით ჩატარდა ათობით შეჯიბრება და ასობით საჩვენებელი საწვრთნელი მიქადაცია.

სტუდენტთა ეს საცდელი ინიციატივა განხრახულია მუდმივ ღონისძიებად იქცეს. სპორტის პროპაგანდის ერთუხიასტები აწყობენ მუდმივმოქმედ კურსებს ფისკულტურის სასოფლოებრივი მუშაკებისთვის. სტუდენტებს განხრახული აქვთ რეკლამარულად ეწვიონ ლიტვის კოლექტივებსა და საბჭოთა მწვრთნელებს, კონკრეტული დახმარება გაუწიონ ახალგაზრდობას სექციების მუშაობის ორგანიზაციაში.

ა. ზაღარდანი

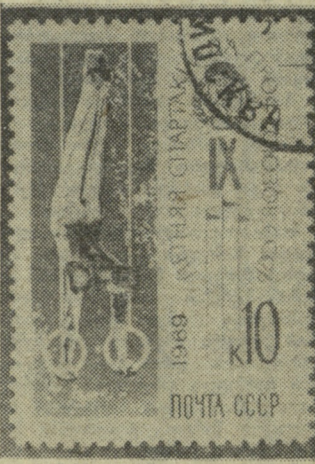
(საქედის კორ.)

ვილიუსი.

სპორტული სიუჟეტები

სპორტი თანამედროვე ფილატელის ერთ-ერთი მიმდევარი და საყვარელი თემაა. ამჟამად კოლექციონერების განკარგულებაშია წარავალფეროვანი სპორტული სიუჟეტები — შექმნილი სურათები. სპორტული მარკები ისე მომრავლდა, რომ იძულებული შეიქმნა სახეობათა მიხედვით დაეყოთ.

მაგალითისთვის ავიღოთ ალბომი, რომელიც მთლიანად ფეხბურთს ეძღვნება.

ნება. ამ პირველი საფეხბურთო მარკა იგი გამოშვებულია 1924 წელს ურუგვაიაში იმ გუნდის პატრისაყვად, რომელიც ოლიმპიურ თამაშებში ჩემპიონის სახელი მოიხვეჭა. ამჟამად ეს მინიატურა იმეათი საფოსტო ნიშანი გახდა. მას რომ დააკვირდეთ, შეინახაოთ ოქროს ნიკის გამოსახულებას, არა ისეთს, რომელიც რამდენიმე წლის შემდეგ ჩამოსახა პარიზელმა ოქროსმედილებმა აბელ ლაფურემ მსოფლიოს საუკეთესო გუნდის დასაჯილდოებლად.

ურუგუაულ მარკაზე აღმეჭვილია თრაკიული ნიკე — ბერძნული ჭანდაკება, რომელიც ამჟამად ლუგონში ინახება.

მას შემდეგ ფეხბურთის მარკები მუდმივად ბევრი ქვეყნის საფოსტო უწყებებმა. სსრ კავშირში სპორტის ამ პოპულარულ სახეობას საფოსტო ნიშნების ათზე მეტი გამოშვება ეძღვნება. პირველი მარკები 1935 წელს გამოჩნდა.

მრავალფეროვანია სსრ კავშირის სპორტული ცხოვრება. სამჭოთა სპორტსმენთა საქმეში წარმატებები მარკებზეცაა ასახული. საფოსტო ნიშნები ეძღვნება ძალისხმობას, მსოფლიოს, ჭადრაკს, შაბინან ჰოკეის, ტანვარჯიშს. სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის საზინისტრომ, როგორც წინა წლებში,

შარშანაც დიდი ყურადღება დაუთმო სპორტულ სიუჟეტებს. ფილატელისტებმა მიიღეს პროფკავშირთა საკავშირო სპარტაკიადისადმი მიძღვნილი საფოსტო ნიშნები. სერია შედგება ორი მარკისგან, რომლებზეც რბენისა და ტანვარჯიშის ეპიზოდებია გამოსახული. მათ ასევე ფერადი საფოსტო ბლოკი — მორბენალი და სპარტაკიადის გამგებმა. შარშან გამოშვებს სსრ კავშირში გამართული საერთაშორისო შეჯიბრებებისადმი მიძღვნილი მარკებიც.

იმ სპორტულ მარკებს შორის, რომლებზეც ასლასან შეავსეს ფილატელისტთა ალბომები, შეიძლება დავასახულოთ გდრ-ში გამოშვებული საფოსტო ნიშნები. პირველი ეძღვნება დრეზდენში ჩატარებულ სტუდენტ მოჭადრაკეთა მსოფლიო ჩემპიონატს, მეორე — მსოფლიო ჩემპიონატს ველოსპორტში, მესამე — ფრენბურთეთა მსოფლიო თანხის გათამაშებას ყურადღებას იმსახურებს კუკის კუნძულის სამკურთხავ საფოსტო ნიშნები. მათზე ასახულია წყნარი ოკეანის სამხრეთ ნაწილის ქვეყნების III სპორტული თამაშების გახსნის მომენტები.

სპორტული მატალიების მატაინეში ოქროს ასეთითაა შეხული ოლიმპიური თამაშები. ამ ასპარეზობის ისტორიას შეიძლება სპორტული მარკების საშუალებითაც გავვესთ. 1896 წელს საბერძნეთის საფოსტო უწყებამ პირველი ოლიმპიურ თამაშების მიძღვნა 12 მინიატურა მუშტებით ბრძოლაზე, ეტლებით რბოლაზე, ბადროს ტყორცაზე და სხვ. ამ სურათები დაიწყო ოლიმპიური საფოსტო ნიშნების ისტორია.

ოლიმპიური ჩირაღდნის რომანტიკას, სამართისა და საფხულის ოლიმპიურ თამაშებში — გამარჯვებულთა ტრიუმფს ბევრი საფოსტო ნიშანი მიუძღვნა. სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტრომ. ამჟამად „ოლიმპიური სიშვიდე“ სუფვს, მაგრამ ფისტაროდი თვეებს. სულ ასლასან პიტში გამოშვებს მარკები; რომლებიც მიუძღვნა ოლიმპიურ თამაშებს, 1896 წლიდან ბოლო ოლიმპიადამდე. მორიგი თამაშები 1972 წელს გამართება მიუნქენში. ამასთან დაკავშირებით გფრ-ში საფოსტო ნიშნების გამოშვება დაიწყო. მარკებისგან მიღებული შემოსავალი ოლიმპიადის მომზადებაში გამოიყენება. რამდენ საფოსტო ნიშანს გამოშვებენ მიუნქენის ოლიმპიადის ორგანიზატორები, ეს ჯერჯერობით ძნელი სათქმელია. თუმცა პარაგვაის საფოსტო უწყებამ 1964 წლის ოლიმპიურ თამაშებისთვის, სადაც ამ ქვეყნის ერთადერთი სპორტსმენი გამოდიოდა, 80 მარკა და 10 საფოსტო ბლოკი გამოუშვა. გალაკარებებს თუ არა ამ თავისებურ რეკორდს რომელიმე ქვეყანა, ამას დრო გვიჩვენებს.

ბ. ზამზანძე

სურათზე: სსრ კავშირში შარშან გამოშვებული მარკები.

დასავლეთი და აღმოსავლეთი მარიანი

ეს შემადგმ, რაც დები მათ. ტერმა მსოფლიო რეკორდებს დაყარება დაიწყო და მეხიკოს ოლიმპიური თამაშების სამგზას ჩემპიონი გახდა, მისი წვრთნის მეთოდები საიდუმლოების ბურუსით აღარაა მოცული. შიგის მთავარი და ძირითადი თვისება ის გახლავთ, რომ იგი განსაკუთრებით აძინა და ეს საშუალებას აძლევს მთელი 9 თვის მანძილზე დღეში 6-დან 12 კილომეტრამდე მანძილი გაცუროს. ამ მხრივ იგი შეიძლება მარკ სპორტულ შევადაროთ. ერთხელ სპიტცის შესახებ მისმა ერთ-ერთმა მეტოქემ, მოცურავე გრეგორი ჩარლტონმა თქვა: „სპიტცს შეუძლია დიდხანს შეინარჩუნოს კარგი სპორტული ფორმა, რადგან წვრთნის მეტრ რეჟიმს უძლებს მთელი წლის მანძილზე. მას დასვენების სურვილიც კი არა აქვს.“

რაც თანამედროვე ცურვაში აუცილებელი პირობაა.“

სწორედ ამ თვისებით გაუსწრო მაიერმა სხვა სპორტსმენებს და სწორედ ამიტომ აღწევს იგი საუკეთესო სპორტულ შედეგებს.

გარდა ამისა, დები მაიერი ცხოვრობს ერთობ ხელსაყრელ პირობებში. მისი გარეუქული კანი მიუთითებს, რომ აშშ-ს დასავლეთ სანაპიროზე მზის სხივების უმარობა არაა. ლაფარდოვანი სანაპიროს ჰავა სპორტსმენებს საშუალებას აძლევს უკველადიურად ივარჯიშონ, სულ ცოტა, 4 საათს. მაგრამ ნიჭიერ მოცურავეებს მაინც უშთავრესად საფრანგეთის ჩრდილოეთში ვხვდებით. მზე დების ეხმარება მხოლოდ დისციპლინის განმტკიცებაში.

მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ დები მაიერს შეუძლია მთელი თავისი ძალეში ცურვას მოახმაროს.

უორუ გარემ, როცა ერთმანეთს ადარებდა სპიტცსა და მოსკონის, თქვა: „სპიტცურსოა, რომ ამ ორი ჭაბუკიდან, რომლებმაც ეს-ესა დაიწყეს უნივერსიტეტში სწავლა, ერთ მათგანს — სპიტცს შეუძლია სპორტში მნიშვნელოვანი წარმატებები მოიპოვოს, მეორე — მოსკონი კი იძულებულია შეჯიბრებებში მოწაწილებულა უარი თქვას.“

როცა დები მაიერზე ვლაპარაკობ, მხედველობაში უნდა მივიღოთ მისი ოჯახური მდგომარეობა. საინტერესოა, რა აზრისაა დების დედა იმის თაობაზე, რომ მის შვილს ბავშვობიდანვე დიდი ფიზიკური დატვირთვა აწევს. პასუხი შეიძლება ინტერესმოკლებული არ იყოს იმ მკითხველებისთვის, რომლებიც მუდამ როდია არიან იმით ქმყოფილი, რომ მათი შვილები სპორტში შეეცადინებენ.

- ანი, დები მაიერის დღის რეჟიმი:
- აღტომა 6 საათსა და 45 წუთში;
- მარჯიში 7-დან 8 საათამდე;
- შინ დაბრუნება და სკოლაში წასასვლელად მომზადება — 8.15-9 საათი;
- მეცადინეობა სკოლაში — 9.10-12.00;
- სადილი — 12.15-12.50;
- მეცადინეობა სკოლაში — 13.00-13.50;
- მარჯიში — 14.00-15.00 (დების შეშლილი იმეცადინეობა 16 საათამდე);
- შინ დაბრუნება — 16.15;
- ძილი — 22 საათიდან.

— როცა თქვენი ქალიშვილი სულ პატარა იყო, არ გეზინოდათ, რომ ცურვაში შეეცადინებოდათ? შეიძლება უბედური შემთხვევა ან ავადმყოფობა მოეყოლოდა?

— პირიქით. მუდამ მიხაროდა, რომ ჩემს ქალიშვილს ჩანმრთელს ვხვდავდი. მართალია, მეც უკვე დღევანდელი მიყვარდა წყალი, — ჩვენ ხომ მუდამ წყალსაცავების მახლობლად ვცხოვრობდით. დები ცურვამ გაატაცა მაშინ, როცა ჯერ კიდევ 8 წლისა იყო. ფეხი რომ აიღვა, სწორედ დადიოდა მდინარის ნაპირსა და იქ ლამაზ კენჭებს ეძებდა.

— ახლა რას ფიქრობთ, როცა თქვენი ქალიშვილი უკვე ჩემპიონია და დღეში 12 კილომეტრს ცურავს?

რგი სწავლისთვის დაწესებულ სტიპენდიას მიიღებს.

შეგვიძლია დავუმატოთ, რომ ქალბატონი მაიერი გავიკრევილი იყო შეფოთებით, რაც ჩვენს კითხვებში იგრძნობოდა. ამერიკელი მეცნიერებითი სექტორული სპორტის რომელიც გენდებს სახეობისადმი გამოიციხავს შიშს, რომელიც სწორად ახასიათებთ ფრანგ მშობლებს: სურდოს, ანგინის, მზისა და წვიმის შიშს.

(სიკინი“ პარიზი).

სურათზე: დ. მაიერი თავის მწვრთნელთან შ. ჩავურთან.

რედაქტორი მ. კაბაბაძე.

მსახთა ქველიფიკაციის სეპეკლავლავ

თბილისის ინდუსტრიული ტექნიკუმის შენობაში (ორკონიის ქ. № 49) 15 თებერვლიდან იწყება ფეხბურთის მსახთა მოსამზადებელი საქალაქო სემინარი. შაბათ და კვირა დღეებში შეეცადინება იწარმოებს დღის საათებში, ხოლო დანარჩენ დღეებში — საღამოებში. ცნობების მიღება შეიძლება თბილისის ფისკულტურისა და სპორტის კომიტეტში ფეხბურთის ინსტრუქტორთან ი. ბოქრაძისთან. მისამართი: კონსტიტუციის ქ. № 6, ტელეფონი 95-97-91.

18 თებერვალს ინდუსტრიული ტექნიკუმის შენობაში ჩატარდება თბილისის ფეხბურთის მსახთა კოლეგიის პრეზიდიუმის ანგარიშგება-არჩენები. დასაწყისი 19 საათზე. ყველა კატეგორიის მსახთა დასწრება სავალდებულოა.

ფაქტის შეხედულებით, დიდი წინსვლა იტყობათ ბელგიის, შვედეთის, რუმინეთისა და ბულგარეთის ფეხბურთელებს. მას მიიჩნია, რომ მექსიკაში შემატევი ფეხბურთი გაიმარჯვებს.

ფაქტები: „შანსები თანაბარი“

თანაბარი შანსები ექნებათ ინგლისის, იტალიის, სსრ კავშირისა და გერმანიის ფედერაციული რეპ-

პუბლიკის გუნდებს. „მათ შესწევთ უნარი წარმატებით ებრძოლონ ბრზილიელებს“, — თქვა ფაქტიმ.

გამოჩენილმა იტალიელმა ფეხბურთელმა ჯ. ფაქტიმ ამას წინათ ილაპარაკა მსოფლიო ჩემპიონატში მოწაწილე ვეროპის გუნდების შესაძლებლობებზე. მისი აზრით, მექსიკაში დასლოებით